

СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА ВСС	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС 1608	19-04-2024

До Съдийската
колегия на
Висшия съдебен съвет, която
изпълнява функциите на Висш
съдебен съвет

Отговори

от Любомир Иванов Генов

„заместник на административния ръководител“ на Административен съд – Добрич, в качеството на кандидат за заемане на длъжността „Административен ръководител – председател на Административен съд – Добрич“, обявена от Съдийската колегия на ВСС с Решение по протокол №40/05.12.2023 г., обн. в ДВ – бр.2/05.01.2024 г., на поставените въпроси от Български институт за правни инициативи (БИПИ) с изх. №ИПСН-324/15.04.2024 г.

Уважаеми членове на Съдийската колегия на ВСС,

Във връзка с поставените въпроси от БИПИ на основание на чл. 50, ал. 1 от Наредба №1/09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт и чл. 194а), ал. 6 от Закона за съдебната власт в процедурата за избор на „Административен ръководител – председател на Административен съд – Добрич“, обявена от Съдийската колегия на ВСС с Решение по протокол №40/05.12.2023 г., обн. в ДВ – бр.2/05.01.2024 г., представям следните отговори:

1. Какво е Вашето мнение за промените в Конституцията на Република България, отнасящи се до съдебната власт, обн. в ДВ – бр.106 от 22.12.2023 г.?

Мнението ми за извършените в края на 2023 година промени в Конституцията на Република България (КРБ) в частта относно съдебната

власт е положително. В чл. 117, ал. 2 от КРБ изрично се посочи, че основният носител на съдебната власт е съдът, както е във всички най-развити правови държави. В чл. 126, ал. 1 от КРБ се предвиди структурата на прокуратурата да бъде в съответствие не с тази на всички съдилища, а само на тези, разглеждащи наказателни дела. Постигна се разделение на функциите и дейностите на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет, които бяха подробно отразени в чл. 130б), ал. 2 и ал. 3 от КРБ; ограничени бяха правомощията на съществувалия по-рано пленум на ВСС и към настоящия момент Общото събрание на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет има значително по-малко отговорности. Чрез увеличаването на броя на изборните членове на Висшия съдебен съвет от 6 на 8 се предвиди разширяване на професионалната квота, което е в интерес на съдийската общност. Сериозен напредък за по-цялостна защита на правата на гражданите и юридическите лица представлява уредената в чл. 150, ал. 2 от КРБ възможност всеки съд по искане на страна по делото или по своя инициатива да сезира Конституционния съд с искане за установяване на несъответствие между закон, приложим по конкретното дело, и Конституцията.

2. В преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КРБ (обн. в ДВ – бр.106 от 2023 г.) е посочено, че „§ 23. (1) Изборните членове на Висшия съдебен съвет и на Висшия прокурорски съвет се избират в срок от три месеца след влизане в сила на законите, които се отнасят до прилагането на чл. 129 – чл. 130б)“. По какъв начин трябва да се проведе този избор според Вас, за да се избегне усещането за манипулации на вота?

Спорен мен трябва да се осигури реална възможност на всички съдии да упражнят своя вот. Това задължително означава, че следва да бъде продължена практиката с възможността за електронен дистанционен вот освен традиционното гласуване с хартиена бюлетина. Дигиталните технологии се развиват толкова бързо, че не представлява никаква пречка осигуряването на всички необходими гаранции за прозрачен и напълно независим електронен вот. Това например би могло да стане по аналогичен начин на софтуерното обезпечаване на сигурността на електронните преводи по банков път – влизането на интернет – страницата на дистанционното гласуване да става с автоматично машинно генериран код, който да се изпраща в часа на започване на гласуването на телефонния номер на всеки съдия, който ще гласува по този начин, посредством СМС; само то гласуване да може да става след реалното влизане в тази интернет – страница и след въвеждането на друг софтуерен код/софтуерен токен, който се получава непосредствено преди отразяването на вота чрез СМС; евентуално да има възможност до приключването на изборния ден

процедурата да бъде повтаряна неограничен брой пъти, като определящо да бъде последното по време гласуване и то да анулира подадените порано от същия телефон гласове.

3. На 11.10.2022 г. СК на ВСС взе решение да не прилага нито един от 4-те разработени модела за реформа на съдебната карта. Какво е Вашето мнение по въпроса? Смятате ли, че концепцията за общностния съд с по-висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност може да бъде алтернатива на преформатиране на съдебната карта?

Решението да не се прилага нито един от 4-те разработени модела за реформа на съдебната карта действително беше взето от СК на ВСС в края на 2022 година, но причината за него е липсата на необходимата политическа подкрепа най-вече заради предвиденото реструктуриране на множество районни съдилища. В началото на 2021 година СК на ВСС подкрепи модел 4 за оптимизиране на съдилищата у нас. Тогава бях съдия в Районен съд – Добрич и заедно с много други колеги подкрепяхме модел 4. Този модел 4 щеше да допринесе най – вече за преодоляването на разликите в натовареността между районните, окръжните и апелативните съдилища, а освен това щеше да даде по-голям шанс за професионално развитие на колеги с дългогодишен опит от по-ниските съдебни инстанции. За предвидената промяна в подсъдността на доста видове дела беше необходима законодателната подкрепа на народните представители, която обаче не беше получена. Затова двама от членовете на СК на ВСС като основни автори на модела подадоха оставки, а след това беше взето решение за неприлагане на нито един от 4-те модела за реформа на съдебната карта. На мен ми харесва концепцията за общностния съд с по-висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност, която е застъпена основно в англосаксонската правна система. Към настоящия момент не може да се посочи дали същата е в съотношение на алтернативност, евентуалност или кумулативност на преформатирането на съдебната карта. По-високата ангажираност на съдиите в живота на дадена общност се постига с института на съдебните заседатели по определени наказателни дела, при взаимодействието им с представителите на медиите и различни неправителствени организации, а също и чрез участието им в образователни програми, чрез които обществеността и подрастващите в частност се информират как става защитата на техните права и законни интереси в различните съдебни институции. В този смисъл Административен съд – Добрич дълги години участва активно в образователната програма на ВСС, а взаимодействието с медиите и неправителствените организации по различни въпроси допринася за развитието на правосъзнанието на членовете на местните общности.

4. Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са вашите виждания за въвеждането на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигането на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати?

В Административен съд – Добрич няма неравномерна натовареност между отделните магистрати. Административният ръководител и неговият заместник участват в разпределението на делата с натовареност от 100 %, каквото е и участието на останалите съдии. Няма обособени отделения и всички видове дела се разпределят между всички съдии.

Разликата в натовареността между различните административни съдилища в страната постоянно намалява, което е видно от статистическите таблици за дейността на съдилищата в страната през последните години. Вземите от СК на ВСС (с участието на пленума на ВСС при действащата по-рано конституционна уредба) организационни мерки са закриване на щатни бройки за съдии в по-малко натоварени съдилища и прехвърлянето им в по-натоварени съдилища. Именно поради отчетената огромна действителна натовареност на Административен съд – Добрич през 2022 година (най-високата между всички административни съдилища) през месец март 2023 година беше отпусната нова магистратска бройка, в резултат на което натовареността спадна до малко над средната. През последните години бяха разкрити доста съдийски бройки и в АССГ, като натовареността на магистратите там също вече се доближава до средната.

За регулирането на натовареността законодателят използва мерки от нормативен характер. Такива са извършваните промени в местната подсъдност по чл. 133 от АПК, по чл. 156 от ДОПК, по чл. 113 от ГПК, по чл. 411 от ГПК. Друга значима новаторска мярка за регулирането на натовареността между районните съдии относно заповедните производства представлява влизащата в сила от 01.07.2024 г. норма на чл. 9, ал. 3 от Закона за съдебната власт, съгласно която заявленията за издаване на заповеди за изпълнение, с изключение на заявленията по чл. 417, ал. 1, т. 3, 6 и 10 от ГПК, се разпределят централизирано на принципа на случайния подбор между всички районни съдии в страната, които са определени да разглеждат такива дела съгласно действащите в отделните съдилища правила за разпределение. Безспорно пълното изравняване на натовареността между всички съдии на определено ниво в съдебната система би могло да се постигне единствено по пътя на централизираното разпределение на всички дела при съвременното развитие на информационните технологии, но към настоящия момент, доколкото значително ще се затрудни осъществяването на правата на гражданите и

юридическите лица, основно с оглед на участието им в открити съдебни заседания в отдалечени населени места, реализацията на тази идея все още поставя някои трудни въпроси. Евентуалното усъвършенстване на възможностите за регулярни видеоконферентни връзки би способствало за бъдещото развитие на тази идея.

Що се отнася до разликите в натовареността между различните нива – приемането на модел 4 щеше да допринесе за преодоляването на разликите в натовареността между районните, окръжните и апелативните съдилища. Промени в родовата подсъдност на делата се извършват от законодателя значително по-рядко, отколкото в местната подсъдност. В системата на административното правораздаване от статистическите данни може да се направи извод, че натовареността на съдиите от ВАС е по-висока от средната натовареност на съдиите от административните съдилища, дори без отчитане на участието на първите в тълкувателни дела, изготвянето на атестации и конкурсни комисии. В тази връзка подходяща мярка за облекчаването на натовареността на съдиите от ВАС би била въвеждането на обжалваемост само на ниво административен съд на редица административни дела с промени в съответните закони.

5. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. "трима големи"?

В действащия чл. 218 от Закона за съдебната власт са закрепени освен критериите за определяне на възнагражденията на т.нар. "трима големи", което е в ал. 1, също и основните месечни възнаграждения за най-ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност – в размер на удвоената средномесечна заплата на заетите лица в бюджетната сфера съгласно данните на Националния статистически институт според ал. 2 на чл. 218 от Закона за съдебната власт. Следва да се отбележи, че статистическото наименование на средната месечна работна заплата в бюджетната сфера е средна месечна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в бюджетните организации и фондове, управлявани от държавата. Съгласно последните данни на НСИ от края на 2023 година тази средна месечна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в бюджетните организации и фондове, управлявани от държавата, е в размер на 2259 лева. Т.е. удвоеният размер е 4518 лева. Същевременно след последната актуализация от началото на годината основната месечна работна заплата на младшите магистрати е

3928 лева, т.е. сумата е по-малка с 15 % от законоустановената. Причината за това са гласуваните от народните представители за пореден път по-малко средства за съдебната власт. Налице е изоставане в заплатите и на магистратите от районно ниво (извън тези от Софийски районен съд и Софийска районна прокуратура), тъй като техните основни заплати са в размер на 4216 лева. Затова приоритетна е нуждата от по-сериозно увеличение на заплатите на тези 2 групи магистрати от най-ниските нива, тъй като техните заплати изостават от законоустановените. Принципното ми становище е, че следва да се предприемат мерки за намаляването на разликите във възнагражденията между различните инстанции. Относно законовото закрепване на критериите за определяне на възнагражденията за всички нива в системата извън младшите магистрати и т.нар. "трима големи" – би било значително удобство, ако такова се направи.

6. Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

Доколкото до 06.04.2023 г. бях съдия в Районен съд – Добрич, аз съм подробно запознат с функционалностите на Единната информационна система на съдилищата, с която работят общите съдилища в страната. От нейното първоначално въвеждане през лятото на 2020 година тя претърпя значително развитие и към настоящия момент работата с нея е облекчена. Мнението ми за нея, особено след въвеждането на възможността за дистанционна работа с програмата, е положително. Внедрените модули за разпределение на делата и за отчитане на натовареността също представляват решителна стъпка напред в електронизацията на съдебната система.

Административните съдилища в страната използват деловоден продукт „ЕДИС“. Подготовката за въвеждането му започна с работата в тестова среда с него от 17.05.2023 г., т.е. малко след преминаването ми на работа в Административен съд – Добрич. От 01.01.2024 г. съдиите и съдебните служители използват в продуктивна среда деловоден продукт „ЕДИС“. Той има някои предимства в сравнение с „ЕИСС“ – работата с текстовия редактор и пренасянето на файлове от „WORD“ става мигновено и безпроблемно. Опростени са и някои от операциите, като за тяхното извършване е необходимо извършването на по-малък обем от действия. Несъмнено „ЕДИС“ допринася в значителна степен за създаването на по-пълни електронни папки на делата, като към системата се присъединяват всички постъпили документи и всички съдебни актове.

7. От 01.07.2024 г. се очаква да влязат в сила промените в Закона за медиацията и в ГПК, с които се въвежда задължение за провеждане на процедурата по медиация по някои видове граждански и

търговски дела. Виждате ли приложение на процедурата по медиация и в рамките на административното производство?

Медиацията е модерен способ за облекчаване на съдебното производство по различни видове дела, в рамките на които страните биха могли да постигнат доброволно разбирателство по спорните въпроси. Затова мнението ми за нея е положително. Пред нейното въвеждане има редица предизвикателства – най-вече чрез задължителното прилагане да се избегне допълнителното забавяне на съдебното производство и да се избегне ненужното оскъпяване на цялата процедура. Смятам, че тя би могла да намери приложение и в рамките на административното производство по определени видове дела – например по делата срещу решенията на комисиите по чл. 210 от Закона за устройство на територията за определянето на конкретни размери на обезщетения.

8. През 2016 г. в Закона за съдебната власт бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха повече от 7 години от действието на тези текстове. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате?

Наистина приетите през 2016 година промени в Закона за съдебната власт изиграха изключително положителна роля за укрепването на съдийското самоуправление. Ролята на общите събрания на съдиите в съдилищата беше значително увеличена. Това доведе и до по-голяма прозрачност. На практика всички най-важни въпроси за дейността на един съд вече се решават от общите събрания на съдиите. Такава е ситуацията и в Административен съд – Добрич, където важните въпроси се обсъждат и решават от всички съдии. Едно от проявленията на съдийското самоуправление беше направеното предложение от Общото събрание на съдиите от Административен съд – Добрич на основание на чл. 92, ал. 2, т. 2 от Закона за съдебната власт за назначаването на председател на съда в рамките на настоящата конкурсна процедура.

9. Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. До какво смятате, че ще доведе разделянето на двата отделни етични кодекса?

Изготвените и приети в края на октомври 2023 година два отделни кодекса за етично поведение възпроизвеждат принципите и правилата на отменения общ кодекс за етично поведение на българските магистрати. Доколкото всяка система на органите на съдебната власт има свои

специфики, смятам за положително разделянето на правилата на такива за съдии и отделно за прокурори и следователи. Въведени са някои завишени изисквания към председателите на съдилищата, като са възприети и международно признати принципи относно регламентирането на дейността на съдиите.

10. На стр. 6 от концепцията Ви посочвате: „Ефективното попълване на целия съдийски щат е от ключово значение, тъй като са формирани точно 2 касационни състава и реалното отсъствие дори и на един съдия би довело до сериозни проблеми с касационните производства, при които делото е било върнато за ново разглеждане на районен съд и е необходимо при повторното му разглеждане от административния съд съставът да бъде различен“. Какви мерки бихте предприели при такъв конкретен случай?

Ако по някаква причина се освободи щатна бройка за съдия (например поради пенсиониране на колега, повишаването му в длъжност или по друга причина), следва да се направи всичко възможно за бързото обявяване на конкурс за нейното заемане. До приключването на конкурса трябва да се предприемат мерки за командироването на колега от друг административен или районен съд на незаетата щатна бройка, като последното важи и при временна невъзможност на съдия от Административен съд – Добрич ефективно да правораздава в нашия съд по една или друга причина.

11. На стр. 14 от Вашата концепция посочвате като проблем „отписването на много утвърдени вещи лица и трудностите при намирането на техни заместници“ във връзка със спада в показателите за приключилите дела в тримесечен срок през 2020 г. Виждате ли някакво дългосрочно решение по отношение на проблемите с вещите лица?

В концепцията проблемът с вещите лица е посочен като един от основните проблеми, водещ до спад на приключилите в 3-месечен срок от образуването им дела след 2020 година. За съжаление този проблем е не по-малко актуален и в началото на 2024 година. Едно от дългосрочните решения е повишаването на възнагражденията на вещите лица, за което са взети мерки в чл. 24, ал. 1 от издадената от министъра на правосъдието Наредба №Н-1 от 14.02.2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица чрез фиксирането на заплащането за всеки отработен час в размер на 3 % от установената минимална работна заплата, която бележи траен и сериозен ръст всяка година. Друго още по-добро решение е осигуряването на възможност за назначаването на вещи

лица от други съдебни райони, като проблемите с отдалечеността им се решават чрез осигуряването на ефективна видеоконферентна връзка за изслушването им в съдебно заседание.

12. На стр. 25 от концепцията Ви посочвате, че съдебните служители трябва да се насърчават да участват в обучения. Какъв е най-удачният начин да мотивирате съдебните служители в тази посока?

Съдебните служители и в настоящия момент се насърчават, като за в бъдеще също трябва да продължат да се насърчават активно да участват в организирани обучения във връзка с повишаването на техните професионални умения и запознаването с новите информационни и деловодни системи. През периода от 01.02.2024 г. до 18.04.2024 г. почти всички съдебни секретари и съдебни деловодители преминаха обучения за работа с „ЕДИС“. Доколкото посочената програма постоянно се усъвършенства, някои служители преминаха по няколко обучения. Бъдещото мотивиране за участието им включва подробното им запознаване с предстоящите обучения; осигуряването на други заместващи служители, които да поемат работата им при тяхното отсъствие; осигуряването на финансови средства за командироването им в случаите, когато организаторите на обученията не поемат тези разходи, за сметка на средствата за текуща издръжка на Административен съд – Добрич; осигуряването на необходимата техника в случаите, когато обученията се извършват с помощта на видеоконферентна връзка.

Гр. Добрич, 18.04.2024 г.

С уважение:

(Любомир Генов)